

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:1060

av Lena Asplund (M)

TF och YGL i relation till avbildning av skyddsobjekt

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över det rådande rättsläget med avseende på huruvida tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens bestämmelser medger ett tillräckligt starkt skydd för de intressen som skyddslagen är avsedda att säkerställa, och vid behov föreslå lagändringar, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige befinner sig i ett allt mer osäkert säkerhetspolitiskt läge. Detta främst som ett resultat av konflikten i Ukraina och en ökad militär aktivitet i Östersjöregionen. Regeringen konstaterar att hoten mot Sverige ökar och pekar särskilt på att rysk underrättelseverksamhet och påverkansoperationer i vårt närområde har ökat.

Säpo skriver i sin årsrapport för 2014 att det förekommer en omfattande underrättelseverksamhet av främmande makt i Sverige. Syftet är bland annat att samla in information om det svenska försvaret för att kunna bedriva operationer på svensk mark. För att förhindra främmande makt från att kunna kartlägga militär verksamhet och installationer är det viktigt att den lagstiftning som reglerar möjligheterna att avbilda skyddsobjekt är relevant och ändamålsenlig.

I samband med den underrättelseoperation som pågick under hösten 2014 i Stockholms skärgård upptäcktes en medarbetare på Dagens Nyheter tillsammans med ett par andra personer innanför gränsen till skyddsobjektet Amfibieregementet (Amf 1) på Berga.

Medarbetaren hade en kamera med vilken flera bilder avsedda för publicering i tidningen tagits av skyddsobjektet. Kameran togs i beslag av militärpolis, vilket överklagades.

Fallet avgjordes av Högsta domstolen som konstaterade att ett avbildningsförbud enligt skyddslagen inte primärt tar sikte på tillvägagångssättet utan själva informationsinnehållet i den anskaffade uppgiften. Skyddslagens ansvarsbestämmelse och därpå följande möjlighet till beslag och förverkande kunde därför inte tillämpas i det aktuella fallet, då det skulle ske i strid med grundlagen. Beslaget hävdades och frågan om huruvida bestämmelsen även stred mot censurförbudet behövde därför inte besvaras.

I debatten som följde efter domen framfördes åsikter av innebörden att den nuvarande utformningen av lagen, mot bakgrund av domen, inte längre erbjuder ett tillfredsställande skydd mot exempelvis främmande makts avbildning av skyddsobjekt. Det kan i vart fall konstateras att nuvarande bestämmelser inte fullt ut är förenliga med svensk grundlag.

Det finns därför skäl att närmare undersöka huruvida det rådande rättsläget erbjuder ett tillräckligt skydd för de intressen som skyddslagen omfattar. En sådan utredning bör om så inte är fallet även överväga om det finns skäl att ändra de nuvarande reglerna, exempelvis genom att brott mot skyddslagen inkluderas bland de allvarliga brott mot Sveriges säkerhet för vilka tryckfrihetsförordningen medger undantag från anskaffarfriheten.

En i sammanhanget relevant fråga som nyligen aktualiserats är företeelsen att företag åker runt och avbildar gatunätet med takmonterade kameror för att senare tillgängliggöra dessa i olika kart- och söktjänster på internet. I en nyligen publicerad artikel på SvD Brännpunkt exemplifieras en situation där ett skyddsobjekt avbildats och bilden sedan offentliggjorts på detta sätt utan åtgärd från rättsväsendets sida. Även vad gäller dessa företeelser kan det finnas skäl att låta en utredning se över rådande rättsläge och reglering.

Lena Asplund (M)